

ABUZUL DE DREPTURI SĂVÂRȘIT DE PERSOANELE PRIVATE DE LIBERTATE

(THE ABUSE OF RIGHTS COMMITTED BY THE PERSONS DEPRIVED OF LIBERTY)

Simona-Cireșica OPRIȘAN*

Abstract

Abuzul de drept înseamnă exercitarea unui drept subiectiv cu rea-credință sau în scopul de a vătăma sau de a prejudicia o altă persoană sau într-un mod excesiv și nerezonabil, contrar bunei-credințe. Abuzul de drept de petiționare săvârșit de persoanele fizice este cea mai răspândită formă de abuz de drept, deoarece aceste două elemente necesare pentru calificarea unui drept ca fiind exercitat abuziv, de exemplu elementul subiectiv (rea-credință) și elementul obiectiv (buna-credință), deturnarea dreptului de la scopul economic și social sau depășirea limitelor interne ale legii presupun un comportament, o conduită a titularului de drept legată de capacitatea sa psihică de a înțelege sensul actului, de a distinge între bine și rău, licit și ilicit, manipulând psihologic persoanele cu care interacționează, pentru a le face să admită cererile formulate într-un mod diferit, chiar dacă, anterior, aceeași cerere fusese respinsă. Însă nu este ilegal sau imoral să obții despăgubiri, de exemplu, pentru condițiile de detenție, ci este ilicit și imoral să „vânezi” despăgubiri, folosind confuzia pentru a face victimele să se îndoiască de propriile gânduri și judecăți, determinând devalorizarea și ridiculizarea rolului plângerii, folosind-o ca instrument de manipulare psihologică.

Cuvinte cheie: plângere administrativ-jurisdicțională, abuz de drept, manipulare psihologică, modalități de control al altor persoane, tehnici de manipulare

Abstract

The abuse of rights means exercising a subjective right in bad faith or in the purpose of harming or detriment to another person or in an excessive and unreasonable manner, in opposite a good faith. The abuse of right to petition committed by the natural persons is the most widespread form of abuse of rights because those two necessary elements for qualifying a right as being exercised abusively, e.g. the subjective element (bad faith) and objective element (good faith), diversion of the right from the economic and social purpose or exceeding the internal limits of the law they assume a behavior, a conduct of the right holder related to his/her psychic ability to understand the meaning of the act, to distinguish between good or bad, licit and illicit, psychologically manipulating the people they interact with, in order to make them admit their requests formulated in a different way, even if, previously, the same request had been rejected. But it is not illegal or immoral to obtain compensation, for example, for detention conditions, but it is illicit and immoral to „hunt” for compensation, using confusing to make victims doubt their own thoughts and judgments, causing the role of complaining to be devalued and ridiculed, using it as a tool of psychological manipulation.

*PhD., Delegated clerk at Brăila Prison, Tichilești Detention Center for juvenile and Brăila Detention and Pre-trial Arrest Center.

Keywords: administrative-jurisdictional complaint, abuse of rights, psychological manipulation, ways of controlling other people, manipulation techniques

Instituția plângerii administrativ-jurisdicțională ca instrument specific prin care se exercită controlului judecătoresc

Plângerea administrativ- jurisdicțională¹ este **un instrument juridic** (facultativ), un mijloc procedural specific legislației privind executarea pedepsei privative de libertate și a măsurilor privative de libertate, prin intermediul căruia persoana privată de libertate ce se consideră vătămată în drepturile și interesele sale legale ca urmare a punerii în executare de către administrația locului de deținere a unui act administrativ emis de aceasta sau de altă autoritate publică, act apreciat de către aceste persoane ca fiind rezultatul unui exces de putere săvârșit de către administrația locului de deținere, sesizează judecătorului de supraveghere a privării de libertate existența vătămării, solicitându-i exercitarea controlului judecătoresc asupra legalității acestora și dispunerea înlăturării rezultatului vătămător prin obligarea administrației locului de deținere la anularea actelor administrative respective.

Prin pierderea libertății, persoana deținută devine integral dependentă de autoritățile penitenciarului în ceea ce privește protecția drepturilor, posibilitățile acestor persoane de a-și influența propriul destin fiind foarte limitate. Situația persoanelor private de libertate la locurile de detenție face permanent obiectul unor monitorizări din partea unor organizații interne (ONG-uri naționale care au ca obiect protecția drepturilor omului, organizații din cadrul societății civile, instituția Avocatului poporului, etc.) și internaționale² [de exemplu, Comitetul pentru Drepturile Omului, Comisia Inter-americană pentru Drepturile Omului, Comisia Africană pentru Drepturile Omului și a Popoarelor (în special, Raportorul Special al acesteia privind penitenciarele și condițiile de detenție din Africa, UNICEF (în special, programul privind femeile și copiii în detenție), Comitetul European pentru Prevenirea Torturii, etc.], prin vizite în locurile de detenție, documentare, dialog cu persoanele private de libertate, cu autoritățile penitenciare, emiterea de rapoarte, în scopul depistării și eliminării practicilor dăunătoare utilizate în scopul obținerii de informații, aplicarea de sancțiuni disciplinare sau în scop de intimidare. Nu în ultimul rând, controlul judecătoresc exercitat de instanțele interne sau externe completează cadrul general de standarde aplicabile în cazul oricărei persoane private de libertate, indiferent de locul de detenție în care se află, în identificarea domeniilor problematice sau a problemelor majore.

Mecanismele³ de monitorizare au misiunea de a evalua și sistemul de depunere a plângerilor, dacă deținuții dispun de mijloace recunoscute pentru a discuta sau contesta aspectele vieții lor în detenție. Forma și conținutul procedurilor de înaintare a plângerilor, sau absența

¹ S. Nedelcu, *Plângerea administrativ- jurisdicțională formulată de persoanele private de libertate în baza Legii nr.254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal*, Ed. Universitară, București, 2022, p.63.

² A se vedea Ghidul Monitorizarea locurilor de detenție. *Ghid practic pentru ONG*, Editat de Asociația pentru Prevenirea Torturii (APT), Geneva, 2004, pp.54-55, disponibil online pe <https://www.apr.ch/sites/default/files/publications/Monitoring%20Guide%20ROM.pdf>.

³ *ibidem*, pp.134-137.

acestora, pot fi un indicator important al nivelului de respect față de deținuți, de aceea monitorizarea va avea ca puncte de referință: identificarea pârghiilor de care dispun persoanele private de libertate pentru depunerea plângerilor; gradul de respectare ale standardelor echității și justiției; gradul de accesibilitate al procedurii pentru deținuți (inclusiv cetățenilor străini și persoanelor analfabete sau semianalfabete); respectarea confidențialității; transparența procedurii; imparțialitatea, obiectivitatea persoanelor care examinează plângerea; gradul de adaptare al sistemului (flexibilitatea); dacă solicitantul primește un răspuns fără întârziere care se referă la esența plângerii (eficiența); dacă există posibilități pentru o persoană din exterior să depună plângeri în numele deținutului către administrația locului de detenție sau către autoritățile de supraveghere; specificul plângerilor actuale; existența înregistrărilor statistice privind răspunsurile la plângeri; existența unor sesizări privind răzbunarea ca urmare a înaintării plângerilor.

Deoarece⁴ este de așteptat ca persoanele private de libertate să se supună regulilor locului de deținere și, în cele din urmă, și acelorale ale societății în care urmează să se întoarcă, este important ca regulile să fie puse în aplicare în mod echitabil. Este important să existe un set de proceduri care să permită persoanelor private de libertate să formuleze cereri și să solicite înregistrarea oricăror reclamații pe care le au. Aceste procedurile ar trebui să fie clar definite într-un mod care să poată fi înțeles atât de persoanele private de libertate, cât și de către personalul care se ocupă direct cu acestea.

Constatând că încă există numeroase persoane private de libertate care din cauza educației precare nu știu că au posibilitatea de a formula cereri și depune plângeri, că există persoane care consideră că este foarte dificil să sesizeze unele aspecte deoarece nu au încredere că plângerile sau cererile lor vor fi considerate credibile și examinate în mod corect ori că există persoane care s-au abținut de la a face o reclamații de teama represaliilor, Comitetul European pentru Prevenirea Torturii, Pedepselor și Tratatamentelor Crude, Inumane sau Degradante (CPT) a consacrat în *cel de-al 27 lea Raport General*⁵ privind activitatea sa în perioada 1 ianuarie- 31 decembrie 2017, un capitol distinct privind mecanismul de depunere a plângerilor, stabilind că depunerea de plângeri sau de cereri nu reprezintă doar o simplă formalitate, ci pune în mișcare un mecanism independent menit să inspire încredere publică și să elimine suspiciunile săvârșirii unor abuzuri, mecanism ce se fundamentează pe un set de principii de bază, și anume:

- *disponibilitate*- posibilitatea larg recunoscută persoanelor private de libertate de a formula plângeri și de a le înainta organismelor desemnate în acest scop. De asemenea, această posibilitate trebuie recunoscută și rudelor deținuților de a formula plângeri în numele acestora din urmă;

- *accesibilitate*- dreptul persoanelor private de libertate de a primi prompt informații, pe cale orală sau în scris, în limba pe care o înțelege, prin diverse mijloace- afișe, postere, mijloace video, despre căile formulării plângerii, inclusiv către instanțele de judecată naționale sau internaționale. Acest lucru implică faptul că ar trebui luate măsuri speciale pentru a face

⁴ A. Coyle, H. Fair, *A Human Rights Approach to Prison Management*, Handbook for prison staff, Third edition, Institute for Criminal Policy Research, 2018, p.116, document consultat la data de 06.02.2025, disponibil online pe: https://www.prisonstudies.org/sites/default/files/resources/downloads/handbook_3rd_ed_english_v7b_web.pdf.

⁵ Disponibil online pe <https://www.coe.int/en/web/cpt/annual-reports>, pp.25-29, par.68-90, document consultat la data de 08.11.2019, ora 04:26.

mecanismul de formulare a plângerilor mai accesibil pentru persoanele cu nevoi speciale, cum ar fi minorii, persoanele cu dizabilități psihosociale și/sau de învățare, persoane cu probleme de înțelegere, vorbire, citire sau scrierea limbii oficiale a țării în cauză, inclusiv străinii, chiar și pentru deținuții extremiști violenți⁶, persoane care ar trebui încurajate să comunice cu administrația penitenciarelor despre orice dificultăți pe care le întâmpină și să fie sigure că plângerile lor vor fi tratate serios, fără teama de represalii;

- *confidențialitate/siguranță*- accesul sigur și confidențial la organismele care gestionează plângerile formulate de persoanele private de libertate, prin metode care nu ”filtrează” sesizările: căsuțe poștale care nu pot fi deschise decât de personalul anume desemnat, transmiterea plângerilor prin email, însă plângerile care conțin amenințări, limbaj neadecvat nu vor fi tolerate și vor face subiectul unor sancțiuni adecvate;

- *eficacitate*- presupune nu numai obligația personalului care primește plângerile să le rezolve în timp util, ci și demararea *ex officio* a cercetărilor în cazul în care sesizează anumite încălcări ale drepturilor persoanelor private de libertate.

- *posibilitatea urmăririi stadiului soluționării plângerilor*- indiferent de locul în care sunt ținute și de cadrul legal aplicabil privării lor de libertate (minori, arestați preventiv), persoanele private de libertate trebuie să aibă acces la informațiile privind stadiul soluționării cererilor lor, și anume număr de înregistrare, numele persoanei care a înregistrat cererea, data înaintării către organele competente, etc., astfel încât să fie cunoscut traseul acestor plângeri dacă ele nu sunt de competența organelor cărora au fost inițial înaintate.

Devalorizarea rolului instituției plângerii administrativ-jurisdicționale

1. Aruncarea în derizoriu a rolului instituției plângerii administrativ-jurisdicționale în contextul utilizării ei ca instrument de manipulare psihologică

Aspectul psihologic⁷ al abuzului de drept se exprimă prin atitudinea psihică a subiectului față de posibilitatea realizării dreptului în contradicție cu destinația și menirea acestuia, precum și față de consecințele ce pot fi generate de această realizare de drept, consecințe ce pot reprezenta daune aduse persoanei, societății sau statului. Este unanim acceptat că abuzul, în majoritatea cazurilor, reprezintă exercitarea intenționată a dreptului în scopul producerii de daune.

Exemple de situații care indică exercitarea abuzivă a drepturilor, în general, le regăsim sub diferite forme, cele mai cunoscute fiind cele formulate de:

- „*procesomani*” care încarcă rolul instanțelor sau al Birourilor de Informare și Relații cu Publicul (B.I.R.P.) cu cereri al căror conținut nu are un scop social-juridic definit, acțiuni ce

⁶ A se vedea *United Nation Office on Drugs and Crime Handbook on the Management of Violent Extremist Prisoners and the Prevention of Radicalization to Violence in Prisons* (Manualul elaborat de Biroul ONU pentru Droguri și criminalitate privind gestionarea deținuților extremiști violenți și prevenirea radicalizării violente în închisori), New York, 2016, p.25, document consultat la data de 13.11.2019, ora 05:12, disponibil online pe: http://www.unodc.org/documents/brussels/News/2016.10_Handbook_on_VEPs.pdf.

⁷ G.Tragone, *Abuzul de drept (probleme teoretico-practice)*, Teză de doctorat, Universitatea Liberă Internațională din Moldova, 2015, p.96, disponibilă online pe: www.cnaa.md/files/theses/2015/22521/george_tragone_thesis.pdf.

antrenează resurse incommensurabile din partea statului, resurse temporale și cheltuieli publice (abuzul de drept procesual);

- persoane private de libertate care, din diverse motive, emit continuu solicitări/plângeri către Administrația Națională a Penitenciarelor, către conducerea locului de deținere, judecătorul de supraveghere, instanțe, instituții publice, inspecția judiciară, etc., având același conținut și obiect, cele mai multe dintre ele referitoare la condițiile de detenție, la asistența medicală, la insuficiența spațiului, la nelegalitatea transferurilor în alte penitenciare, la comportamentul angajaților față de persoanele private de libertate, la soluțiile pronunțate de judecătorul de supraveghere, la nerespectarea drepturilor în general, etc., încărcând artificial rolul instanțelor, al biroului judecătorului de supraveghere ori al altor instituții publice, sesizări care se dovedesc a fi neîntemeiate,

- „*petiționarii de serviciu*”, acele persoane care trimit cu regularitate petiții, unele lipsite de utilitate socială, către diferite autorități și instituții publice, reclamând diverse situații reale pe care le prezintă exagerat sau fapte imaginare, nu cu scopul de a obține satisfacerea interesului personal, ci pentru a se prezenta în postura de victimă permanentă a unui sistem injust, de pe urma căruia doresc să primească despăgubiri substanțiale.

Lista ar putea continua, însă opinez că toate situațiile în care exercitarea unui drept se face în mod abuziv sunt conturate în jurul aceluiași pilon, și anume rațiunea pentru care a fost creat dreptul respectiv, iar când o persoană abuzează de prerogativa exercitării dreptului de petiționare, fie prin multitudinea de cereri, plângeri, sesizări ori prin limbajul folosit se poate afirma că **deturneză scopul legitim** al acestuia.

Din analiza practicii judiciare se pot distinge două tipuri de comportamente psihologice care definesc natura duală a abuzului de drept, și anume, *cel de scop* și *cel de mijloc*.

Abuzul de drept ca scop (de realizare a propriilor interese), constă în reprezentarea rezultatului în mintea făptuitorului, forma rezultatului viitor spre care tinde făptuitorul, a rezultatului dăunător (obținerea de avantaje, a unui profit), în concluzie, cel cu intenția de a dăuna.

Abuzul de drept ca mijloc constă de exercitarea drepturilor subiective exclusiv în scopul de a face șicane, fără a produce prejudicii celeilalte părți și fără ca persoana care săvârșește abuzul de drept să urmărească soluționarea unor veritabile probleme de natură juridică, ci alte scopuri, de exemplu răzbunarea sau propriul său amuzament.

Deși, la prima vedere, se poate spune că indiferent cum ar fi, abuzul de drept este tot abuz de drept, adică o conduită juridică reprobabilă, prin încercarea de a determina justiția să servească intereselor doar uneia dintre părți ori prin folosirea unui limbaj care depășește limitele bunei cuviințe, un examen atent al poziției persoanelor față de realitatea obiectivă ne dezvăluie faptul că modalitatea⁸ de raportare la aceasta este supusă, mai mult sau mai puțin conștient, subiectivismului.

Un deținut care săvârșește un abuz de drept în materia dreptului de petiționare, urmărind rațiuni subiective, are în vedere împlinirea unor nevoi psiho-sociale derivate în mod special de constrângerile mediului temporar integrator, viața închisorilor, similară mediului militar și

⁸ M.Roibu, *Libertatea de exprimare și limitele ei penale*, Editura C.H.Beck, București, 2013, p.114.

monastic, fiind caracterizată de un puternic control asupra membrilor, evident în limitele modelelor normative instituționalizare, fiind predominante relațiile formalizare, comportamentele indivizilor fiind prescrise, conduitele acestora definite ca dezirabile ori indezirabile, printre care nevoia de atenție, de socializare, de comunicare, etc.

În rândul deținuților beneficiari ai consilierii psihologice, în baza Ordinului Ministrului Justiției nr.1322/C/2017⁹, la locurile de deținere, ar fi utilă o analiză riguroasă a caracteristicilor temperamentale, respectiv a tulburărilor de personalitate care să scoată în evidență predispozițiile celor care se pretează la săvârși abuzuri, analiză care ar avea o deosebită importanță pentru procesul decizional în cadrul Administrației Naționale a Penitenciarelor, dată fiind multitudinea problemelor generate de un comportament abuziv aparent nerezolvabil.

Cauza comportamentului indezirabil din care se extrage acel comportament abuziv la care am făcut referire, ar putea fi diversele tulburări de personalitate, antisocială, paranoică, schizotipală¹⁰, tulburări care nu se încadrează într-un tipar clasic de boală, care nu corespund unei dereglări fizice observabile, ci doar percepției alterate a persoanei în cauză, tulburări care au fost denumite dezvoltări dizarmonice ale structurii psihice, ele manifestând ca trăsături esențiale idei paranoice suspiciozitate exagerată, neîncredere generalizată, de pericol iminent, mereu amenințată și în pericol, obsedate de controlul fidelității și autenticității datelor, faptelor și situațiilor, interpretativitate, tendințe de putere, valorizare, dificultăți relaționale, de integrare și armonizare, preferințe pentru activități solitare, și lista manifestărilor ar putea continua.

Un deținut cu un temperament ce prezintă trăsăturile indezirabile ale unei personalități histrionice, narcisiste, paranoice, în atitudine și comunicare, autosuficiență, se poate preta la lansarea abuziva a petițiilor fără o finalitate juridică predictibilă, fiind suficient pentru motivația acestuia în exercitarea dreptului de petiționare, fiind mult mai înclinat în a abuza de dreptul sau și apelarea la acesta sub forma scopului în sine, a autodeterminării, și nu în vederea obținerii sau împlinirii unui drept. O personalitate paranoică, specific pentru aceasta fiind lauda exagerată, nevoia de a fi apreciat, de a i se motiva orice sarcină, etc, prezintă mari riscuri să se manifeste abuziv prin lansarea de petiții cu rol autodeterminat, depunând plângeri penale nefondate¹¹, în calitate de persoană vătămată, trăind cu această convingerea că sunt întemeiate, motivațiile celor din jur fiind interpretate ca fiind răuvoitoare, relatând o realitate distorsionată de propria sa minte, fiind foarte convingătoare când prezintă acuzațiile, considerându-se victime ale unui sistem injust pe care îl detestă, solicitând ca persoanele vinovate să fie condamnate pentru rele tratamente și tortură fizică și psihică.

În cazul procesomanilor, nu există niciun mijloc legal eficient de oprire a acestui fenomen, dat fiind liberul acces la justiție garantat constituțional. Comportamentul acestora derivă tot din tulburările de personalitate antisocială arătate mai sus, schizotipală, paranoică, borderline, histrionice, narcisistă, schizoidă, potrivit căreia procesomanii au îndoieli nejustificate, atribuie

⁹ Regulamentul din 25 aprilie 2017 privind *Organizarea și desfășurarea activităților și programelor educative, de asistență psihologică și asistență socială din locurile de deținere aflate în subordinea Administrației Naționale a Penitenciarelor*, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.432 bis din 12 iunie 2017.

¹⁰ https://ro.wikipedia.org/wiki/Tulburare_de_personalitate.

¹¹ G. Groza, *Psihologie aplicată în procesul penal*, Editura Universul Juridic, București 2019, p.92.

altora reaua-voință, trăiesc¹² permanent cu impresia că ceilalți îi exploatează, îi prejudiciază sau îi înșală, percep atacuri la adresa reputației, bunurilor, caracterului, familiei lor acolo unde nimeni nu le vede ori sunt plini de ei, cu fantezii nelimitate de succes, putere, strălucire sau iubire ideală, lipsiți de empatie, invidioși, exploatațivi în preocuparea de a-și atinge propriile țeluri (tulburarea narcisistă de personalitate). În consecință, acționează imediat cu furie în fața acestor „provocări”. Ei pot găsi lesne înțelesuri ascunse, periculoase, amenințătoare în discuții, evenimente sau în derularea anumitor situații, de altfel firești și banale. Păstrează în inima lor resentimente, sunt neiertători față de cele mai mici remarci legate de ei. Evident că nu i se poate refuza unei persoane private de liberare exercitarea dreptului constituțional de petiționare, chiar și în forma abuzivă, însă sancționarea acestui comportament trebuie să fie operațională, nu doar cu mijloace juridice eficiente, dar și prin remediile specifice consilierii psihologice.

2. Manipularea psihologică

Adesea, în activitatea sa, judecătorul de supraveghere se confruntă cu persoane private de libertate care abuzează de dreptul lor de a formula plângeri, reclamând la nesfârșit, prin sute de plângeri anual, încălcări imaginare ale unor drepturi și încălcări ale unor drepturi imaginare, drept răzbunare pe alte persoane (de regulă, conducerea locurilor de deținere, polițiști de penitenciare, personalul medical etc.), pentru amânări primite la comisia de liberare condiționată, pentru schimbarea regimului de executare, pentru aplicarea unor măsuri legale (de exemplu controlul de securitate la primirea de pachete din partea familiei, vizite, vizita intimă etc.) sau, pur și simplu, din lipsă de ocupație. În cele din urmă, deținutul se plictisește și se oprește pentru că interesul (răzbunarea) a fost doar de moment (uneori pentru propriul său amuzament) și nu urmărește soluționarea unor veritabile probleme de natură juridică, ci doar șicanarea. În acest sens, prin cererea înregistrată pe rolul Judecătoriei Botoșani¹³, o persoana condamnată a formulat contestație împotriva încheierii judecătorului de supraveghere a privării de libertate de la Penitenciarul Botoșani, motivat de faptul că i se încalcă drepturile și nu-i sunt respectate normele minime obligatorii privind condițiile de cazare prevăzute de O.M.J. nr. 2772/C/2017. Astfel, petentul a trimis în mod direct judecătorului de supraveghere la Penitenciarul Iași un număr de 215 plângeri în data de 29.02.2024, acestea fiind redirectionate către competență soluționare judecătorului de supraveghere a privării de libertate la Penitenciarul Botoșani, întrucât petentul semnala faptul că în acest penitenciar se săvârșiseră presupusele încălcări ale drepturilor reclamate. Petentul a fost audiat prin comisie rogatorie la Penitenciarul Iași pentru a preciza dacă s-a adresat conducerii cu cereri prin care să solicite aprobarea cumpărării sau primirii prin sector vizită a următoarelor bunuri: țigară electronică, căști audio, mănuși pentru sport, față de masă, capsator documente, radio cu încărcător 220 W, fructe de mare, 120 pachete de țigări, cană de fierț apă, snițele, mici, chiftele, adeziv tip „Picătura”, stilou, obiecte de podoabă din inox galben, aparat de uscat părul, lenjerie colorată, perdea, foarfecă de tăiat hârtia în diverse forme, loțiune sau parfum fără alcool,

¹²adevarul.ro/life-style/stil-de-viata/procesoman-meserie-caut-cauza-1_50ad550f7c42d5a6639322c4/index.html.

¹³ A se vedea sentința penală nr. 1581/18.11.2024 a Judecătoriei Botoșani, disponibilă on line pe <https://www.rejust.ro/juris/6288g9dg6>.

etc. Efectuând o analiză judicioasă asupra înscrisurilor aflate la dosar, judecătorul de supraveghere de la Penitenciarul Botoșani a constatat că nu a putut fi identificată nicio cerere adresată de petent acestui penitenciar, cu atât mai puțin un înscris care să emane de la această unitate de detenție și care să reprezinte o „măsură luată privitoare la exercitarea drepturilor prevăzute de prezenta lege”, toate cererile acestuia fiind adresate doar către Biroul judecătorului de supraveghere a privării de libertate. În aceste condiții, s-a reținut de către instanță, raportat și la modalitatea în care legiuitorul a înțeles să reglementeze acest drept al persoanelor condamnate, că, pentru a nu deveni un instrument pentru un abuz de drept, se poate lesne extrage concluzia că o plângere întemeiată pe dispozițiile art. 56 din Legea nr.254/2013 este subsecventă unei cereri adresate unității de detenție. În lipsa celei din urmă menționate, judecătorul de supraveghere a privării de libertate s-a aflat în imposibilitate de a stabili și dacă o plângere a fost formulată în termenul legal imperativ de 10 zile sau nu. S-a conchis că fondul cererilor formulate de petent nu a putut fi examinat. În aceste condiții, judecătorul de supraveghere a privării de libertate a respins ca inadmisibilă plângerea. Instanța, analizând contestația, a constatat că plângerile petentului sunt în mod vădit inadmisibile, reprezentând doar un abuz de drept al petentului. Mai mult decât atât, prin plângerile formulate, petentul a solicitat obligarea conducerii penitenciarului Botoșani la îmbunătățirea condițiilor de detenție, în contextul în care deținutul a fost transferat la penitenciarul Iași în urmă cu aproximativ 10 luni, începând cu data de 19.01.2024. Prin urmare, contestația a fost respinsă ca nefondată.

În cealaltă situație (de realizare a propriilor interese materiale), persoana are reprezentarea rezultatului în mintea sa, forma rezultatului viitor spre care tinde (obținerea unui profit), și în niciun caz soluționarea unor veritabile probleme de natură juridică, ci doar pentru specularea unor împrejurări, a unor neconformități sau reclamarea, în mod repetitiv, la intervale scurte de timp (chiar câteva zile) a aplicării unor măsuri legale (de exemplu, aplicarea unor măsuri de siguranță persoanelor private de libertate transferate temporar în alte penitenciare), chiar dacă instanța a respins în mod constant și definitiv contestațiile formulate de petenți împotriva încheierilor judecătorului de supraveghere cu acest obiect, iar acțiunile formulate la curtea de apel, secția contencios administrativ, pentru anularea deciziilor directorului penitenciarului prin care a dispus aplicarea acestor măsuri, au fost respinse și ele, acestea rămânând definitive prin necontestarea lor de către petenți.

În acest context, nu este ilicită sau imorală obținerea de despăgubiri, de exemplu pentru condițiile necorespunzătoare de detenție, ci este ilicită și imorală practica de „vânare” de despăgubiri (prin abuz de drept), **manipulând psihologic persoanele cu care interacționează. Manipularea psihologică este un tip de influență socială care urmărește schimbarea percepției sau a comportamentului celorlalți, cu ajutorul unor tactici ascunse, amăgitoare sau abuzive.** Conform acestui tipar, respectivele persoane și-au făcut un obicei de a formula zeci, sute de plângeri la judecătorii de supraveghere din penitenciarele în care au fost deținuți, urmând căile legale, adresându-se apoi Curții Europene a Drepturilor Omului (adevăratul scop al formulării de plângeri), obținând despăgubiri generoase (între 1000 și 5000 de euro, în funcție de numărul de

zile executate în condiții necorespunzătoare)¹⁴, fiind bine- cunoscută sensibilitatea Curții față de condițiile neconforme de deținere, **ceea ce aruncă în derizoriu instituția plângerii administrativ- juridicționale prin transformarea ei într-o afacere personală, aducătoare de profit, utilizând-o ca instrument de manipulare psihologică.** Acești deținuți au pedepse lungi de executat, manifestă doar un interes formal pentru propria (re)socializare, solicită transferul în anumite penitenciare, sub diverse pretexte, și nu au formulat niciodată cereri de muncă deoarece, ci caută să obțină „bani rapizi” prin „metoda CEDO”, întrucât doresc să obțină bani nemuncați, de pe urma executării pedepsei, ținând cont de faptul că *statul român a fost obligat prin respectivele hotărâri ca în termen de trei luni să facă plata, în caz contrar, de la expirarea celor trei luni menționate în hotărâri și până la decontare, se va plăti dobândă simplă pentru sumele cuvenite la o rată egală cu rata dobânzii împrumutului marginal a Băncii Centrale Europene în perioada de nerambursare, plus trei puncte procentuale.* Cu toate că statul român a plătit și plătește în continuare despăgubiri, nu a fost niciodată interesat de acordarea pentru judecătorii de supraveghere a posibilității de a constata și sancționa abuzul de drept săvârșit prin formularea repetitivă de plângeri, fără miză reală, șicanatorii, etc., fiind decepționant faptul că, nesancționând de ani și ani aceste practici, judecătorul de supraveghere s-a transformat într-un distribuitor de încheieri, lucrând „la normă”, instituția judecătorului de supraveghere fiind sufocată de plângeri repetitive, șicanatorii, fără a fi posibilă luarea vreunei măsuri de către acesta, în timp ce statul continuă să răsplătească generos acest tip de practici, după cum se poate observa.

Legiutorul a înțeles să sancționeze ca abatere disciplinară foarte gravă, la art.108 alin.8 din HG nr.157/2016, inițierea de către deținuți a unor cauze penale ori civile pentru ei sau pentru alții, în scopul menținerii ori transferării într-un penitenciar, **constatată de către instanța de judecată ca fiind un abuz de drept, multe dintre persoanele private de libertate formulând plângeri și contestații împotriva încheierilor judecătorului de supraveghere în aceste scopuri, tocmai pentru a specula anumite aspecte legate de executarea pedepsei** (condițiile de detenție, hrană, aplicarea unor măsuri de siguranță, asistență medicală, etc.), în scopul obținerii de despăgubiri. De asemenea, în codul de procedură penală este prevăzută sancționarea abuzului de drept (art.283 alin.1 lit.n) prin exercitarea cu rea-credință a drepturilor procesuale și procedurale de către părți, reprezentanții legali ai acestora ori consilierii juridici, dar doar în cursul procesului penal. Astfel, într-o situație, instanța¹⁵ a respins contestația unei persoane private de libertate formulată împotriva încheierii judecătorului de supraveghere, aplicându-i și amendă în cuantum de 1000 de lei, făcând aplicarea dispozițiilor art. 283 alin. 4 lit. n) C.pr.pen.. În acest sens, instanța a sancționat abuzul de drept constând în exercitarea cu rea-credință a drepturilor procesuale și procedurale de către părți. În concret, instanța a constatat că petentul condamnat a formulat alte plângeri cu privire la achiziționarea prin cumpărare a unor categorii de produse, plângeri ce au fost soluționate în mod definitiv prin sentințele penale nr. 863/31.03.2023 și nr. 891/03.04.2023, pronunțate de Judecătoria

¹⁴ A se vedea *Case of Andronache and others v. Romania* (Application no. 3567/16 and 16 others - see appended list), 20.09.2018, *Case of Băluș and others v. Romania* (Applications nos. 5077/15 and 19 others – see appended list), 05.05.2022.

¹⁵ A se vedea sentința penală nr.1568/06.06.2024, a Judecătoriei Sectorului 5 București, (<https://rejust.ro/juris/7297g3853>), disponibilă on line pe <https://rejust.ro/juris/7297g3853>.

Sectorului 5 București. Respectivele plângeri, rămase definitive, au fost respinse ca neîntemeiate, în urma analizării aceluiași motiv invocat de către petent. Chiar și în aceste condiții, petentul condamnat a continuat să formuleze prezenta cerere cu același conținut. În aceste condiții, instanța a constatat că **dreptul procesual a fost deturnat de la scopul pentru care a fost recunoscut de lege**, reaua-credință a petentului fiind desprinsă din manifestarea acestuia de a introduce numeroase cereri prin care invocă aceleași motive cu toate că acestea au fost respinse definitiv. Or, exercitarea drepturilor trebuie făcută cu bună-credință, potrivit scopului pentru care au fost recunoscute de lege.

3. Tipare comportamentale

Când vorbim despre manipulare, unii oameni se comportă așa din instinct, pentru a-și atinge un scop, pentru a obține ce e mai bun în viață, dar, pe fond, rămânem adulți responsabili. Dar¹⁶ când tiparul stabil de trăiri interioare și de comportament deviază marcant de la normele mediului în care trăiește persoana, devine chiar o problemă de sănătate mintală, terapia fiind foarte dificilă pentru că aceste persoane nu consideră că au vreo tulburare, de exemplu o *tulburare somatoformă nespecificată*¹⁷ (tulburare care nu corespunde niciunei dereglări fizice observabile, ci doar percepției alterate a persoanei în cauză), *tulburare hipocondriacă* (caracterizată prin convingerea patologică, fără justificare, că suferă de boli grave, astfel că persoana manifestă o preocupare excesivă pentru boli, simptome medicale, fiind convinși că prezintă simptomele unor afecțiuni grave, în ciuda infirmării unui astfel de diagnostic), *tulburarea narcisistă de personalitate* (un simț exagerat al propriei importanțe, nevoia continuă de atenție și admirație din partea celorlalți, lipsă de empatie față de nevoile celorlalți oameni, stimă de sine foarte crescută), *psihopatiile*¹⁸ (comportament antisocial, capacitate redusă de a avea remușcări și empatie, alături de lipsa de control a comportamentului, iar persoanele cu această tulburare sunt oameni care au trăsături narcisiste și egoiste, cu o părere foarte bună despre sine și cu o încredere exagerată în propriile abilități. Ele înșală și manipulează oamenii pentru a obține avantaje personale).

Din rândul tulburărilor de personalitate, cea narcisică, sub forma narcisismului *malign, grandios*¹⁹, este cea care caracterizează perfect profilului deținutului care manipulează psihologic în scopul obținerii a ceea ce-și dorește cel mai mult, prin orice mijloace: banii. Dacă la început, aceste persoane au primit despăgubiri de la CEDO ca urmare a plângerilor colective adresate acestei instituții, văzând că despăgubirile obținute au fost destul de consistente, s-au conturat plângerile individuale în același scop, persoanele respective lăsându-se pradă mirajului banilor, „fetei Morgana” a sentimentului de libertate pe care cred că îl trăiesc prin raționamente superficiale, 100% egocentrice, ca de exemplu, comportament grandios (*mania grandorii*), fantezii de succes nelimitat și putere, simț exagerat al propriei importanțe, insistând asupra faptului că au relații doar cu persoane foarte importante (de exemplu avocați), pe care nu ezită să-i dea în judecată

¹⁶ <https://anatatu.ro/tulburarea-de-personalitate-obsesiv-compulsiva/>.

¹⁷ <https://psihiatriebucuresti.ro/tulburari-somatoforme/>

¹⁸ <https://ro.wikipedia.org/wiki/Psihopatie>

¹⁹ <https://codependentaemotionala.ro/narcisismul-malign-caracteristici-cum-il-deosebim-de-celelalte-tipuri-cum-ii-facem-fata/>

atunci când îi dezamăgesc, își gestionează foarte greu furia, indiferent de contextul în care se află, sunt demonstrativi (utilizează limbaj juridic, texte juridice copiate din diverse cărți de specialitate, limbaj pe care nu îl înțeleg, dar îl folosesc, crezând că este potrivit, de exemplu, „*ad probationem*”, depune următoarele înscrisuri, în loc de „în dovedire” sau „în susținerea plângerii”), revendicativi, manipulativi, căutând să-i controleze pe ceilalți, dar opun rezistență când li se aduc contraargumente, crezând că ceilalți vor să-i controleze, sunt lipsiți de empatie, simulează starea de boală pentru a evita responsabilitatea actelor lor, prezintă capacitate diminuată de reintegrare în societate și au randament util scăzut.

4. Moduri de control al celorlalte persoane

Persoanele cu tulburarea narcisică malignă de personalitate (de tip paranoid)²⁰ sunt îngrozite de ideea de a fi abandonate, de ideea de a fi percepute ca fiind persoane obișnuite, de aceea au dificultăți de a accepta „nu” ca răspuns, motiv pentru care au tendința de a controla chiar și aspectele minore ale mediului, nu se sfiesc să arunce în cei din jur cu acuzații nefondate de trădare, de lipsă de loialitate și de moralitate, cerând să le fie respectate drepturile, însă ei sunt primii care încalcă altora aceleași drepturi, pentru a și le exercita pe ale lor, cu prioritate.

Pentru narcisistul malign nu există decât două tipuri de persoane: cele care merg cu el și cele care sunt împotriva lui. Cei care merg cu el sunt, de exemplu avocatul, care îl încurajează, îl reprezintă, îi susține toate demersurile, oricât de inadmisibile ar fi, persoane private de libertate care observă demersurile făcute și pe care le îndeamnă să formuleze plângeri, dar cărora le formulează el plângeri, folosind același limbaj juridic grandios, o formă, fără fond. Cei care merg împotriva lui, e restul lumii: conducerea locului de deținere, personalul penitenciarului, medicul, asistenții medicali, judecătorul de supraveghere, instanțele de judecată, etc., împotriva cărora formulează plângeri la judecătorul de supraveghere pentru încălcarea unor drepturi, făcându-le tot felul de sesizări la inspecția penitenciară, la inspecția judiciară, cerând recuzarea judecătorului de supraveghere pe motive inventate.

În funcție²¹ de tipul de persoană cu care interacționează, se disting următoarele moduri de control exercitat asupra celorlalte persoane:

1°. **Recompensa pozitivă**- lauda, simpatia, aprobare, atenție, recunoaștere publică a meritelor,

2°. **Recompensa negativă**- intimidare, amenințare, șantaj emoțional, victimizarea,

3°. **Minciuna**- indivizii cu tulburări de personalitate (psihopatii) sunt experți în arta minciunii și a trișatului. Ei nu văd nicio valoare în a spune adevărul, decât dacă adevărul îi ajută să obțină ceva,

4°. **Negarea**- manipulatorii refuză să admită că au făcut ceva rău;

5°. **Victimizarea**- se portretează ca fiind o victimă a împrejurărilor (a sistemului penitenciar) pentru a provoca milă, simpatie sau compasiune;

²⁰ *ibidem*.

²¹ https://ro.wikipedia.org/wiki/Manipulare_psihologic%C4%83

6°. **Simularea confuziei**- afirmă că nu mai țin minte anumite împrejurări cu privire la o problemă importantă,

7°. **Afișarea furiei**- se enervează dacă nu au obținut ceea ce vor,

8°. **Judecă și critică în mod constant**- aceste persoane nu acceptă autoritatea, judecând și criticând în mod constant măsurile legale dispuse de administrația locului de detenție față de persoanele care se află într-o anumită situație, considerându-le abuzive, motiv pentru care formulează continuu plângeri pentru nerespectarea condițiilor de detenție, cu scopul de a se adresa CEDO, solicitând despăgubiri pentru „abuzurile” la care au fost supuși;

9°. **Dramatizarea**- pentru ca judecătorul să se simtă co- interesat, dar și pentru a impune urgență cu care trebuie rezolvată problema, aceste persoane oferă chiar ele soluția la respectiva problemă, dramatizând situația pentru a induce celeilalte persoane credința că problema a devenit urgentă din importantă, sufocând instanțele cu sutele de contestații și procese civile, motiv pentru care consideră că prezența sa în instanță este obligatorie, manifestând furie când instanța a solicitat locului de deținere să nu fie prezentat la termenul care urma.

10°. **Catastrofizarea**- o distorsiune care implică precizarea celui mai rău rezultat posibil într-o situație și presupunerea că se va întâmpla în mod inevitabil, exagerarea evenimentelor negative (de exemplu, că sala (clădirea) în care se desfășoară videoconferința este într-o stare avansată de degradare, punându-i în pericol viața și sănătatea ori de câte ori este audiat prin videoconferință, prăbușirea clădirii fiind iminentă, solicitând judecătorului de supraveghere să dispună demolarea ei sau că nu trebuia să fie transferat într-un alt penitenciar deoarece transportul cu mijloacele de transport ale ANP i-a agravat starea de sănătate, problemele la coloană dându-i „dureri groaznice” (care au început fix în momentul în care urma să urce în mijlocul de transport, solicitând prezentarea imediată la UPU, fiind refuzat de asistentul medical care i-a administrat totuși un calmant), problemele cardiologice (minore, de altfel) pe care le are, insistând să fie prezentat la UPU când a ajuns la penitenciarul de destinație, fiind condus la urgență, ocazie cu care i s-au făcut numeroase tipuri de investigații, inclusiv RMN, care nu au relevat nici pe departe situația catastrofală descrisă de petent. Inutil de precizat că transferul în alt penitenciar (la 90 de km distanță de Penitenciarul Brăila) s-a făcut în vederea prezentării în fața instanței, ca urmare a afacerilor judiciare pe care însuși petentul le-a inițiat la acea instanță de judecată.

5. Tehnici de manipulare psihologică

Pentru că manipulatorul este materialist prin definiție, urmărindu-și doar propriile interese, în detrimentul celorlalți, tehnicile folosite pot fi considerate exploatare, imorale sau înșelătoare.

1° **Tehnica piciorului în ușa**²². Tehnica este reprezentată de o succesiune de solicitări aparent mărunte (dacă ar fi luate individual), dar al căror rezultat cumulat este substanțial mai mare decât planul inițial. Este o tehnică împrumutată din marketing, însă funcționează cu succes și în cazul manipulatorului narcisist, tehnica piciorului în ușa este o strategie de persuasiune prin care o persoană încearcă să convingă o altă persoană să fie de acord cu solicitarea sa. Tehnica „piciorului în ușa” funcționează prin a spune un simplu „Da”. Afirmatia ne va conduce catre o

²² <https://damaideparte.ro/psihologie-practica-negociere-si-persuasiune/tehnica-piciorului-in-usa/>.

multitudine de alte „Da”-uri pâna în momentul în care vom simți ca ni se încalcă granițele personale. Scopul acestei înlănțuiri de cereri este acela de a determina judecătorul (instanța) să-i admită și alte solicitări.

În rarele situații în care plângerile le-au fost admise, soluția a fost percepută ca pe o victorie asupra sistemului (sentimentul de îndreptățire), dar acest fapt nu este de ajuns deoarece dreptul nefiind restabilit suficient de repede (diferența dintre important și urgent), a fost necesară formularea altei/altor plângeri solicitând judecătorului să constate încălcarea propriilor sale încheieri de către administrația locului de deținere, solicitare inadmisibilă, de altfel.

Pe de altă parte, „victoria asupra sistemului” pe care, evident, îl urăște, fiind nevoit să se supună acest raport juridic, asimetric, de putere, pentru că nu are încotro, l-a încurajat să formuleze alte și alte plângeri, cu obiect identic celor formulate și cu alte ocazii, respinse de judecătorul de supraveghere și de instanță, în speranța soluționării favorabile a contestațiilor de către alte complete de judecată, cu alte viziuni, dar nu pentru că are nevoie, ci pentru că vrea. Scopul manipulării psihologice urmărit de o persoană privată de libertate a fost surprins foarte bine de Curtea de Apel cu ocazia soluționării unei acțiuni²³ în anulare a unor decizii administrative, instanța constatând că *„deși reclamantul cunoaște imposibilitatea Penitenciarului Brăila de a asigura tuturor deținuților suprafața de 4 mp, insistă să execute pedeapsa în acest penitenciar, nu pentru că ar fi mai aproape de domiciliul său și de familie, ci în speranța obținerii unor despăgubiri legate de condițiile de deținere”*.

2° Tehnica „lămpii de gaz” (Gas lightning)²⁴. Principala caracteristică a gaslighting-ului este aceea că poate lua forma unui abuz. Motivația abuzatorului este direct legată de dorința de putere și control. Caracteristice acestui tip de abuz sunt faptul că abuzatorul își neagă în mod constant acțiunile și promisiunile (spune că nu va mai formula plângeri, cele formulate sunt de ajuns în demersul său la CEDO), însă nu face niciodată ceea ce spune că va face, iar, poate cel mai grav, întoarce alți oameni împotriva victimei (solicitări de recuzare ale judecătorului de scaun care are în soluționare contestațiile petentului, și a judecătorului de supraveghere pe motive inventate: lipsă de experiență, apartenența la secția civilă, și nu la secția penală, că îi respinge plângerile „pe bandă rulantă”), pentru a semăna neîncredere, făcându-le să creadă că poate acestea au greșit cu ceva.

3° Militantismul. Tehnică de persuasiune folosită de manipulator în plângerile formulate în care folosește pluralul „noi” (*noi* nu putem... *noi* nu beneficiem... nu *ni* se întâmplă numai *nouă*, deținuților, ci și cadrelor din penitenciar...), pentru a arăta că este o persoană care luptă intens pentru un principiu, pentru o cauză, nefiind mandatat în acest sens de ceilalți, pe care îi atrage, fără voia lor, în această „luptă”, considerându-se a fi persoana „Stop abuzurilor!”, încercând să le determine să rezoneze cu proiecțiile sale.

4° Tehnica victimizării și a învinovățirii. Manipulatorul îndreaptă atenția asupra sa, jucând rolul victimei, încercând să inoculeze convingerea că administrația locului de deținere este singura vinovată de ceea ce i se întâmplă. Deși induce ideea unui conflict permanent între el și

²³ A se vedea sentința civilă nr. 247/19.10.2023 a Curții de Apel Galați, dosar nr.445/44/2023.

²⁴ <https://monitorulpsihologiei.com/gaslighting-manipularea-psihologica-semnale-de-alarma-si-metode-de-preventie/>

administrație, manipulatorul afișează masca unui „erou de sacrificiu”, a victimei eterne, afișând un standard de moralitate și perfecțiune, în contradicție cu celelalte persoane (conducerea locului de detenție, judecătorul de supraveghere, etc.) care sunt persoane rele și imperfecte.

Concluzii

Executarea pedepsei privative de libertate reprezintă pentru persoanele cu tulburare narcisică de personalitate o inepuizabilă resursă de motive pentru a formula plângeri, inclusiv cele legate de aspecte care nu au legătură cu detenția (mijloace de transport ale ANP, cine a sunat-o noaptea pe doamna avocat?, solicitări de comunicări on line cu avocatul ales întrucât este reprezentantul său legal, și multe altele), ajungând să sugrume, să paralizeze activitatea judecătorilor de supraveghere și a instanțelor, făcându-le să lucreze doar în interesul personal al acestor deținuți care, prin mijloace imorale, prin abuz de drept, urmăresc să primească despăgubiri, întrucât la baza manipulării stă **intenția ilicită a manipulatorului de a obține bani prin orice mijloace.**

În ceea ce privește comportamentul deținuților de a formula noi plângeri având același obiect cu cele soluționate definitiv de instanță prin respingerea contestațiilor sau prin renunțarea de către aceștia la contestațiile formulate, achiesând, în final, la soluția dată în cauză, subliniez că un asemenea comportament se poate circumscrie noțiunii de „*abuz de drept*”, în sensul stabilit de Curtea Constituțională în Decizia nr.373/2017 referitoare la respingerea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 283 alin. (4) lit. n) și art. 284 alin. (3) și (5) din Codul de procedură penală. Astfel, Curtea a stabilit în mod indubitabil că drepturile procesuale trebuie exercitate cu bună-credință, potrivit scopului în vederea căruia au fost recunoscute de lege și fără a se încălca drepturile procesuale ale altei părți. Din această perspectivă, exercitarea cu rea-credință a unui drept procesual sau procedural poate avea consecințe negative prin perturbarea bunei desfășurări a procesului, prin prejudicierea unui drept procesual al altuia sau într-o altă modalitate. Situații frecvente în practică, în care se exercită cu rea-credință drepturile procesuale, sunt, spre exemplu, cele privind formularea de cereri identice, repetate la un interval scurt de timp după respingerea cererii anterioare (...). De altfel, a mai arătat Curtea, abuzul de drept procesual presupune atât un element *subiectiv*, care constă în exercitarea cu rea-credință a dreptului procedural, în scop de șicană, în scopuri prejudiciabile, fără justificarea unui interes special și legitim, adică fără o miză reală, ci numai cu intenția de a-l vătăma pe adversar, pentru a diminua sau întârzia posibilitățile de apărare ori de valorificare a drepturilor acestuia, cât și un element *obiectiv*, care constă în deturnarea dreptului procedural de la scopul pentru care a fost recunoscut de lege. În plus, (...) elementul subiectiv poate privi nu numai vătămarea intereselor părții adverse, ci și ale societății, care sunt reprezentate de către Ministerul Public, precum și împiedicarea organelor judiciare de la aflarea adevărului în cauză. În acest sens, potrivit art. 10 alin. (6) din Codul de procedură penală, „*dreptul la apărare trebuie exercitat cu bună-credință, potrivit scopului pentru care a fost recunoscut de lege*”. În concluzie, Curtea Constituțională a stabilit că aceste prevederi nu reprezintă altceva decât o reflectare a exigențelor constituționale referitoare la obligația exercitării drepturilor și libertăților cu bună-credință, care este prezumată de însuși faptul

că prin indicarea unei conduite de urmat orice alte variante sunt excluse. De aceea, abuzul de drept poate fi considerat un veritabil antonim juridic al bunei-credințe, a cărei dimensiune socială a fost inclusă în cuprinsul normei constituționale de referință prin îndatorirea de a nu încălca drepturile și libertățile celorlalți (*neminem laedere*).

În ceea ce privește Curtea Europeană a Drepturilor Omului, inclusiv aceasta instanță sancționează abuzul de drept. Astfel, noțiunea de „*abuz de drept*” figurează la art. 17 și la art. 35 § 3 lit. a) (cererea individuală abuzivă). Aceasta trebuie să fie înțeleasă în sensul său obișnuit, în conformitate cu teoria generală a dreptului – și anume exercitarea în mod prejudiciabil a unui drept, de către titularul său, într-un mod care este în mod vădit incompatibil cu scopul pentru care a fost acordat dreptul respectiv sau contrar acestui scop [*Mirolubovs și alții împotriva Letoniei*, 2009, pct. 62 și 65; *S.A.S. împotriva Franței* (MC), 2014, pct. 66]. Pentru a stabili dacă un anumit comportament constituie un abuz de drept, Curtea examinează scopurile urmărite de un reclamant atunci când invocă o dispoziție a Convenției și compatibilitatea lor cu acest instrument. Art. 17 (abuzul de drept) este relevant atunci când un reclamant încearcă să deturneze o dispoziție a Convenției de la scopul său real, profitând de dreptul pe care îl garantează aceasta pentru a justifica, promova sau săvârși acte care sunt contrare literei și spiritului Convenției, aceste acțiuni fiind incompatibile cu democrația și/sau cu alte valori fundamentale ale Convenției [*Perinçek împotriva Elveției* (MC), 2015, pct. 114; *Pavel Ivanov împotriva Rusiei* (dec.), 2007; *Norwood împotriva Regatului Unit* (dec.), 2004; *Roj TV A/S împotriva Danemarcei* (dec.), 2018, pct. 48; *Romanov împotriva Ucrainei* [Comitet], 2020, pct. 164]; cu drepturile și libertățile recunoscute în Convenție [*Lawless împotriva Irlandei* (nr. 3), 1961, pct. 7 din partea „În drept”; *Varela Geis împotriva Spaniei*, 2013, pct. 40; *Molnar împotriva României* (dec.), 2012]. Curtea a mai subliniat că, dacă ar fi permise, astfel de acte ar contribui la distrugerea drepturilor și libertăților prevăzute în Convenție [*Garaudy împotriva Franței* (dec.), 2003; *Kasimakunov și Saibatalov împotriva Rusiei*, 2013]. În cazul în care un reclamant dorește să își invoce drepturile recunoscute de Convenție într-un mod care încalcă în mod vădit drepturile și valorile protejate de Convenție, comportamentul acestuia poate fi considerat drept cerere individuală abuzivă, în sensul 35 § 3 lit. a) [*Koch împotriva Poloniei* (dec.), 2017, pct. 32].

Față de cele expuse, de vreme ce deținuții pot fi amendați de instanță pentru abuz de drept procesual, în temeiul art.283 alin.4 lit.n din Codul de procedură penală, în propria cale de atac a contestației, ca în exemplul mai sus prezentat, ar trebui dispusă și măsura efectuării de verificări cu privire la întrunirea elementelor constitutive ale abaterii disciplinare prevăzute la art.108 alin.8 din Regulamentul de punere în aplicare a Legii nr.254/2013, în vederea limitării „turismului penitenciar”, fiind bine- cunoscut faptul că unele persoane private de libertate apelează la această „portiță” din lege, formulând zeci, sute de plângeri la judecătorul de supraveghere, contestându-le apoi la instanță, pentru a fi siguri că vor fi menținuți *a la long*, din diverse motive, într-un penitenciar în care nu au executarea pedepsei, exceptând situațiile referitoare la studii, la tratamentele medicale.

Pentru toate aceste motive, consider, *de lege ferenda*, că, în primul rând, textele art.63 din Legea nr.254/2013 (Dreptul la petiționare și corespondență), cel al art.129 din Regulamentul de

punere în aplicare a Legii nr.254/2013 (Dreptul de petiționare) necesită completare, prin introducerea unui alineat care să prevadă că exercitarea cu *rea-credință* a dreptului la petiționare prin introducerea, în mod prejudiciabil, de plângeri la Biroul judecătorului de supraveghere în alte scopuri decât cele pentru apărarea unor drepturi sau interese ori folosirea de expresii deosebit de ofensatoare, jignitoare, amenințătoare sau impertinente, constituie abuz de drept și constituie abatere disciplinară foarte gravă. De asemenea, și art.108 alin.8 din HG nr.157/2016 necesită completare, în sensul că inițierea de către deținuți a unor cauze penale ori civile pentru ei sau pentru alții, în scopul menținerii ori transferării într-un penitenciar, constatată instanța de judecată *ori de către judecătorul de supraveghere* ca fiind un abuz de drept, constituie abatere disciplinară foarte gravă.

Referințe bibliografice

- S. Nedelcu, *Plângerea administrativ- juridicțională formulată de persoanele pprivate de libertate în baza Legii nr.254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal*, Ed.Universitară, București, 2022, p.63;
- Monitorizarea locurilor de detenție. Ghid practic pentru ONG, Editat de Asociația pentru Prevenirea Torturii (APT), Geneva, 2004;
- Coyle, H. Fair, *A Human Rights Approach to Prison Management*, Handbook for prison staff, Third edition, Institute for Criminal Policy Research, 2018
- *Cel de-al 27 lea Raport General* al Comitetului European pentru Prevenirea Torturii, Pedepselor și Tratatamentelor Crude, Inumane sau Degradante (CPT);
- *United Nation Office on Drugs and Crime Handbook on the Management of Violent Extremist Prisoners and the Prevention of Radicalization to Violence in Prisons* (Manualul elaborat de Biroul ONU pentru Droguri și criminalitate privind gestionarea deținuților extremiști violenți și prevenirea radicalizării violente în închisori), New York, 2016,
- G.Tragone, *Abuzul de drept (probleme teoretico- practice)*, Teză de doctorat, Universitatea Liberă Internațională din Moldova, 2015;
- M.Roibu, *Libertatea de exprimare și limitele ei penale*, Editura C.H.Beck, București, 2013,
- G.Groza, *Psihologie aplicată în procesul penal*, Editura Universul Juridic, București 2019.